

Avtale om pensjonsreform (Pensjonsforliket på stortinget våren 2005) – Status for Akademikernes arbeid

I ”Avtale om pensjonsreform”, som følger på neste side, er de synspunkter og stillingtaken Akademikerne har hatt på de ulike temaer innarbeidet (uthevet) slik at en ser hvor Akademikerne står i sitt arbeid og hvordan Akademikernes syn er i forhold til avtalen.

Akademikerne har særlig prioritert følgende temaer i sitt arbeid med pensjonsreformen

- Offentlige tjenestepensjoner (KLP, SPK o.l.)
- Pensjonsforhold for selvstendig næringsdrivende
- Pensjonsopptjening under utdanning
- Profilen i folketrygdens alderspensjon

Arbeidet startet allerede i Pensjonskommisjonen og i slutfasen fulgte en opp enkeltmedlemmer av Kommisjonen spesielt på forannevnte temaer. Videre har oppfølgingen særlig skjedd i form av høringer i stortingskomiteer, møter med sentrale politikere/myndigheter, skriftlige høringssvar, arbeid i utvalg/møter, samarbeid med andre arbeidstakerorganisasjoner/næringsorganisasjoner, særskilt utredningsarbeid, internt organisasjonsarbeid, medieinnspill osv. Når det gjelder pensjonsforhold for selvstendig næringsdrivende og pensjonsopptjening under utdanning har Akademikerne vært en av få aktører. På temaene tjenestepensjoner og folketrygdens alderspensjon har vi vært en av mange.

I øvrige temaer har man ikke nedlagt like mye innsats, men Akademikernes synspunkter har framkommet i skriftlige høringssvar og offisielle høringer/møter/utvalgsarbeid.

Det er fremdeles en rekke forhold som ikke er avklart i arbeidet med pensjonsreformen. Spesielt kan nevnes; regler for opptjening av pensjon i folketrygden, hvordan blir tidligpensjonsordningen i folketrygden, hvordan skal uførepensjonen se ut, om og hvordan studenter skal få pensjonsopptjening, hvordan skal delingstallsmodellen slå inn i de offentlige tjenestepensjonen, er det mulig å finne praktikable ordninger for deling av pensjonsrettigheter mellom ektepar, hvordan utformes pensjonsavgiften (inntektssiden på folketrygdens alderspensjon), osv.

Avtale om pensjonsreform

Arbeiderpartiet, Høyre, Kristelig Folkeparti, Senterpartiet og Venstre (heretter kalt "avtalepartene") er enige om følgende avtale om pensjonsreform, jf. St. meld. nr. 12 (2004-2005). Avtalepartene er enig om følgende:

Dagens pensjonssystem står overfor store og økende økonomiske utfordringer gjennom svakere vekst i den yrkesaktive befolkningen, høyere gjennomsnittlige pensjonsytelser og stigende levealder. I tillegg stimulerer dagens pensjonssystem for lite til arbeid og har noen urettferdige sider, blant annet ved en gradvis svekkelse av sammenhengen mellom inntekt og pensjon og at like livsinntekter kan gi til dels meget ulik pensjon. Det er derfor behov for en pensjonsreform.

Akademikerne har pekt på at de viktigste kravene til en pensjonsordning er forutsigbarhet for at ordningen gir den enkelte som pensjonist en tilfredsstillende økonomi. Utviklingen med en stadig "flattere" folketrygd har ført til at folketrygden allerede i dag har mistet mye av sin funksjon som inntektssikring for personer med høyere inntekter enn gjennomsnittet. Akademikerne mener oppslutning om folketrygden som den grunnleggende bærebjelken i vårt pensjonssystem er viktig.

1. Modell for alderspensjon i folketrygden

Folketrygdens alderspensjon skal fortsatt bestå av en grunnsikring (garantipensjon) og en inntektsavhengig tilleggspensjon.

Akademikerne har støttet dette prinsipp

Alderspensjonen i folketrygden skal bygge på prinsippet om at det skal lønne seg å arbeide. Det må derfor være en sammenheng mellom arbeidsinnsatsen gjennom hele livet og pensjonsytelsen, og alle år må telle med. Folketrygdens alderspensjon må ha en god sosial profil og bidra til utjevning av inntektsforskjeller.

Akademikerne mener det er behov for allmenne fleksible ordninger som ivaretar behov og ønsker både hos dem som å gå av tidlig og for dem som ønsker å stå lenger i arbeid. Det må innføres positive incentiver for dem som står lengst i arbeid.

Avtalepartene er enige om at utformingen av en ny alderspensjon i folketrygden skal bygge på at:

- De som har hatt lite eller ingen inntekt skal fortsatt sikres en pensjon på nivå med dagens minstepensjon.

Akademikerne er enig.

- De som har hatt lave inntekter skal få mer igjen for sin pensjonsopptjening enn i dagens system, slik at det blir færre minstepensjonister. Det betyr at de som har hatt en jevn inntekt på mellom 2 og 4G i 40 år skal få en høyere pensjon enn med dagens folketrygd.

Akademikerne mener de som betaler inn avgift ikke må bli minstepensjonister.

- De som etter 40 år i yrkeslivet har hatt inntekter i underkant av gjennomsnittet for heltidsansatte må ikke få en lavere alderspensjon enn med dagens system. Det betyr at

personer som har en jevn inntekt på mellom 4 og 5G i 40 år ikke skal ha en lavere pensjon enn de ville ha fått med dagens folketrygd. Etter 43 år i yrkeslivet vil disse inntektsgruppene få en høyere pensjon enn i dag.

Akademikerne har argumentert for og støttet et mer proporsjonalt system med nærmere sammenheng mellom inntekt, innbetalig og utbetaling.

- Omsorgsarbeid skal gi pensjonsopptjening. Omsorgsopptjeningen skal utformes slik at alle som innfrir kravene til omsorgsopptjening får en minste pensjonsopptjening på 4,5 G. Pensjonsopptjening ut over minstenivået skal utformes slik at den premierer arbeidsinnsats. Omsorgsopptjeningen skal ikke gi klare stimulanser til en skjev fordeling av omsorgsarbeid mellom kvinner og menn. Svar på spørsmål 15 fra Arbeiderpartiet viser eksempel på en alternativ modell for omsorgsopptjening.

Akademikerne er enig i at det gis pensjonspoeng for ulønnet omsorgsarbeid for egne barn og pleietrengende med en minstegaranti tilsvarende en inntekt på 4,5G. Taket for inntektskompensasjon bør tilsvare inntektsgrensen for opptjening av inntektspensjon forøvrig

- Regjeringen arbeider videre med konkrete forslag om tilbakevirkende kraft for pensjonsopptjening også i dagens folketrygd.

Akademikerne har ikke hatt motforestillinger mot dette.

- Vernepliktige gis pensjonsopptjening.

Akademikerne har ikke kommentert dette.

- Regjeringen vurderer pensjonsopptjening for studenter i lys av modellvalg og kommer tilbake med forslag.

Pensjonsopptjening under utdanning, dersom besteårsregelen bortfaller, har vært en av hovedsakene for Akademikerne. Spørsmålet har vært reist/debattert av Akademikerne i media, finanskomiteen, pensjonspolitiske talsmenn(kvinner) for partiene samt i diverse høringsvar.

- Folketrygdens ytelser under sykdom og arbeidsledighet, herunder ufrivillig deltidsarbeidende som mottar dagpenger, gis pensjonsopptjening på linje med lønnsinntekter.

Akademikerne har støttet dette i sitt felles innspill med YS.

En modell for pensjonsopptjening i folketrygden som både har en god fordelingsprofil og som gir pensjonsopptjening for alle årene i arbeidslivet kan uformes på flere måter, blant annet en knekkpunktmodell og modell med grunnpensjon og jevn opptjening av pensjonsrettigheter over grunnpensjonen. I en knekkpunktmodell gir den laveste delen av inntekten en høyere pensjonsopptjening som andel av inntekten enn den høyeste delen av inntekten. Eksempler på en slik type modell finnes i svar på spørsmål 8 fra Arbeiderpartiets fraksjon der Finansdepartementet har regnet på to varianter av denne typen modell, modell A og B. I begge modellene gir alle år i arbeidslivet pensjonsopptjening. Modell A gir en inntektspensjon som tilsvarende 1,7 prosent av inntekten opp til 3 G og 0,8 prosent av inntekten mellom 3 og 8 G. I denne modellen avkortes garantipensjonen mot inntektspensjonen på samme måten som i pensjonskomisjonens forslag til modernisert folketrygd. Modell B gir en inntektspensjon som tilsvarende 2,3 prosent av inntekten opp til 2 G og 0,7 prosent av inntekten mellom 2 og 8 G. Garantipensjonen avkortes fullt ut mot inntektspensjonen.

I en modell med en grunnpensjon og jevn opptjening gir all inntekt over grunnpensjonen samme pensjonsopptjening. Eksempler på denne typen modell er forslaget til modell D i svar på spørsmål 23 fra Arbeiderpartiets fraksjon. I modell D får alle en grunnpensjon tilsvarende dagens minstepensjon på 1,79 G for enslige og 1,62 G for par, og en inntektpensjon på 0,85 prosent av inntekten ut over grunnpensjonen.

Det gis ikke pensjonsopptjening for inntekter over 8G i noen av modellene.

Tabell 1 viser sammenhengen mellom pensjon og inntekt i dagens folketrygd, modernisert folketrygd modell A, B og D etter 43 år med jevn inntekt. Tabellen og de øvrige beregningene fra Finansdepartementet viser at både modell A, B og D gir en bedre fordelingsprofil enn pensjonskommissjonens forslag til modernisert folketrygd.

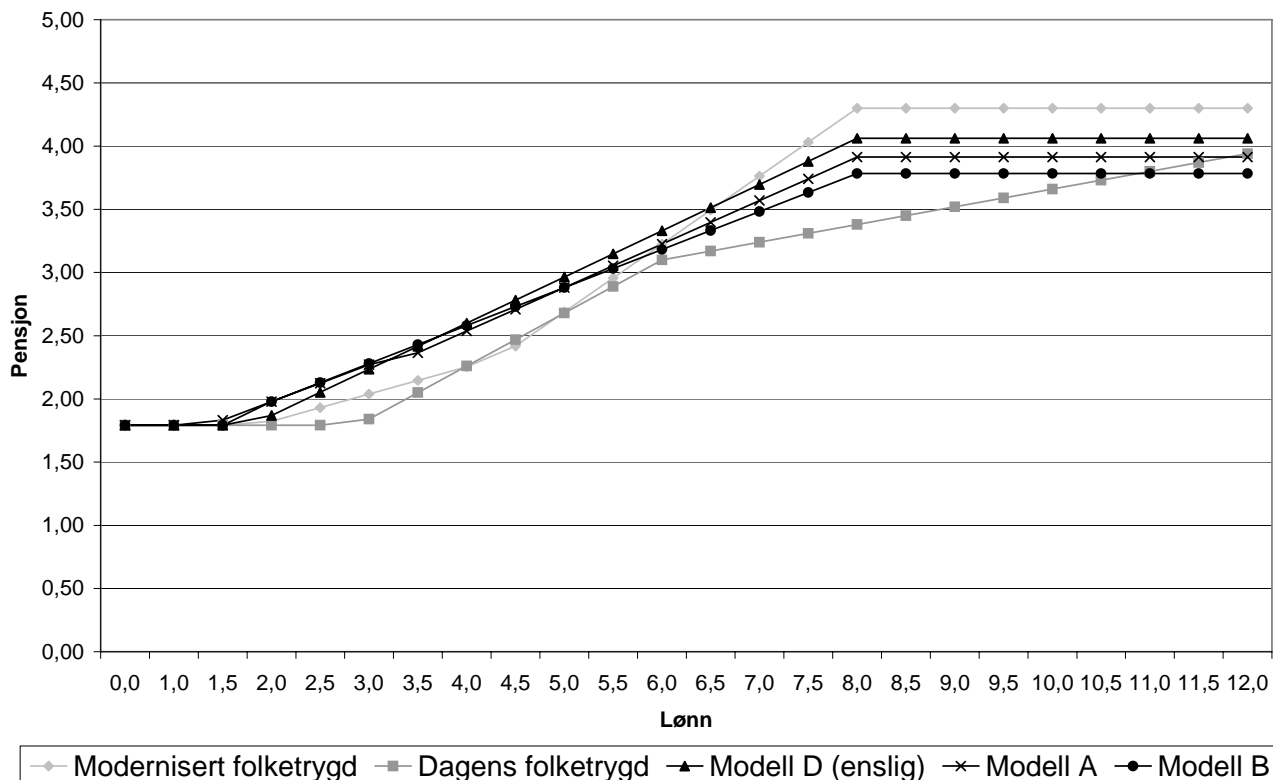
Tabell 1: Inntekt og pensjon med dagens folketrygd, modernisert folketrygd modell A, B og D etter 43 år. Kroner i hele tusen.

<i>Inntekt i G</i>	<i>Inntekt</i>	<i>Dagens folketrygd (enslige)</i>	<i>Dagens folketrygd (gifte)</i>	<i>Modernisert folketrygd (alle)</i>	<i>Modell A (alle)</i>	<i>Modell B (alle)</i>	<i>Modell D (enslige)</i>	<i>Modell D (gifte)</i>
3,0	176 000	108 000	99 000	120 000	133 000	134 000	131 000	125 000
4,5	265 000	145 000	136 000	142 000	159 000	160 000	163 000	157 000
6,0	353 000	182 000	173 000	190 000	190 000	187 000	196 000	189 000
8,0	470 000	199 000	190 000	253 000	230 000	222 000	239 000	232 000
12,0	705 000	232 000	223 000	253 000	230 000	222 000	239 000	232 000

Regjeringen må utforme en pensjonsmodell med en fordelingsprofil som ligger nær opp til profilen i modell A, B og D.

Figur 1 viser fordelingsprofilen i dagens folketrygd, modernisert folketrygd og modell A, B og D for en enslige som har hatt en jevn inntekt gjennom 43 år.

Figur 1: Sammenhengen mellom lønn og pensjon i dagens folketrygd, modernisert folketrygd, modell A, B og D etter 43 års opptjening. Tall i grunnbeløp i folketrygden (G).

Det følger av modellene at etter 43 år vil alle med jevne inntekter mellom 2 og 8G få en høyere pensjon enn med dagens folketrygd.

Fordelingsprofilen i folketrygdens alderspensjon har vært en av hovedsakene for Akademikerne. Akademikerne mener det må bli bedre samsvar mellom det folk betaler inn og det de får utbetalt. Akademikerne mener det bør være et tak for hvor høye inntekter som skal inngå i pensjonsberegningen. Akademikerne mener dette taket fremdeles bør være 12G. Det må være et tilsvarende tak på innbetalingen. Folketrygden har allerede mistet mye av sin funksjon som inntektssikring for personer med høyere inntekter enn gjennomsnittet. Akademikerne mener folketrygdsystemet må inneholde en grunnsikring, men inntektsutjevning bør skje gjennom skatte- og avgiftssystemet. Akademikerne har særlig fremført sitt syn overfor de politiske partier og gjennom høringsvar. Det er på dette punkt avstanden mellom avtalen og det Akademikerne har framført er størst. Akademikerne har i sitt felles innspill med YS bedt om at konsekvenser av al-leårsregelen for selvstendig næringsdrivende må utredes særskilt.

2. Tjenestepensjoner

2.1 Obligatorisk tjenestepensjon

Det innføres obligatorisk tjenestepensjon i arbeidsforhold. Loven trer i kraft 1. januar 2006.

Ordningene utformes innenfor Lov om foretakspensjon og Lov om innskuddspensjon.

Obligatorisk tjenstepensjon i arbeidsforhold skal omfatte alle arbeidstakere som oppfyller kravene til medlemskap etter Lov om innskuddspensjon og Lov om foretakspensjon. Kravet om tjenstepensjon for ansatte som også delvis er eiere må avklares nærmere.

Regjeringen vurderer hvordan det kan etableres gode kontrollordninger som kan sikre at alle bedrifter tilbyr tjenstepensjon til sine ansatte.

De obligatoriske ordningene må utformes slik at det blir enkelt å utvide dem, slik at de ikke hindrer videreføring av eksisterende tjenstepensjonsordninger og slik at det blir enkelt for små og mellomstore bedrifter å opprette og administrere ordningene.

I den obligatoriske ordningen er arbeidsgiver pålagt å betale et innskudd på minst 2 prosent av lønnen over 1G for den enkelte arbeidstaker. Dersom foretaket ikke velger en innskuddsbasert ordning, skal kostnadene til premier i de andre ordningene tilsvare et innskudd på 2 prosent av lønn over 1G. Arbeidsgiver og arbeidstaker kan avtale at arbeidstaker i tillegg skal betale inn et innskudd eller en premie i pensjonsordningen.

For bedrifter som hittil ikke har hatt tjenstepensjon, kan innføringen av obligatorisk tjenstepensjon medføre en økonomisk belastning. Regjeringen bes vurdere nærmere de økonomiske og administrative konsekvensene for disse.

Akademikerne mener det er behov for obligatorisk tjenstepensjon. Akademikerne har samtidig presisert i høringsuttalelser og i møte med politikere at innføring av en lov-hjemlet ordning ikke må gripe inn i eksisterende ordninger utviklet mellom partene, men omfatte de som ikke har tjenstepensjon utover folketrygden i dag. (obligatorisk tjenstepensjon er som kjent vedtatt)

2.2 Samordning av tjenstepensjoner for flere foretak

Det må være mulig for flere foretak å opprette en felles innkjøpsordning for tjenstepensjoner. En innkjøpsordning kan opprettes gjennom avtale mellom foretakene eller gjennom avtaler mellom partene i arbeidslivet.

Innkjøpsordningen kan på vegne av medlemsforetakene inngå avtaler om kjøp av pensjonsprodukter fra forsikringsselskaper, banker og andre tilbydere. En slik felles innkjøpsordning må kunne omfatte både lovpålagte minimumsordninger, avtalte tilleggsytelser for alle medlemsforetakene og tilleggsytelser som medlemsforetakene selv kan velge om de vil ha.

Regjeringen bes komme tilbake til Stortinget med eventuelle lovendringer som måtte være nødvendig for å opprette slike fellesordninger, og bes særlig om å vurdere:

- en avtalt standard pensjonsordning for alle medlemsforetakene
- felles kapitalforvaltning, rentegaranti mv.
- felles administrasjon av tjenstepensjonene
- avtaler om medregning av tjenestetid når en arbeidstaker bytter jobb fra et medlemsforetak til et annet
- avtaler om premieutjamning knyttet til alder og kjønn mellom medlemsforetakene

Avtalepartene har under behandlingen av St. prp. nr. 68 (2004-2005) gått inn for at det så snart som mulig skal åpnes for at flere foretak skal kunne opprette en felles pensjonskasse etter modell av de interkommunale pensjonskassene.

Akademikerne har ansett dette som et viktig område. Særlig har Akademikerne gitt uttrykk for dette når pensjonsforhold knyttet til selvstendig næringsdrivende er behandlet. Akademikerne har ment at et viktig tiltak for økt utbredelse av tjeneste-

pensjonsordninger i privat sektor er åpning av adgang for flere foretak til å ha pensjonsinnretningene i én pensjonskasse. En slik adgang må forventes å få stor betydning særlig for små og mellomstore foretak som derved kan få organisert en tjenestepensjonsordning på rasjonell måte uten forholdsmessig store administrasjons-kostnader. Akademikerne har inngått en konkurransedyktig rammeavtale med Vital til bruk for medlemmer av Akademikerne.

2.3 Tilpasning av lovgivningen for tjenestepensjoner

Etter at det er vedtatt en ny modell for folketrygdens alderspensjon, må lovverket for tjenestepensjonsordningene tilpasses den nye folketrygdmodellen. Det vil blant annet være nødvendig å se nærmere på hvilke konsekvenser innføring av livsløpsbasert opptjening, delingstall og ny indeksering i folketrygden bør få for utformingen av tjenestepensjonsordningene. Det vil også være nødvendig å se nærmere på regelverket for midlertidig ansatte og deltidsansatte.

Det opprettes snarest mulig et fripoliseregister, og Regjeringen vurderer hvordan pensjonsrettigheter fra ulike ordninger kan samles.

Akademikerne har i hørings saker pekt på nødvendigheten av et fripoliseregister både for at den enkelte skal ha tilfredsstillende og nødvendig kunnskap til å kunne påse at hans eller hennes pensjonsrettigheter er korrekt fastlagt og utregnet. Det kan også være viktig av hensyn til mobiliteten på arbeidsmarkedet. Akademikerne har presisert at også offentlige fripolisere rettigheter må være en del av et fripoliseregister.

Det åpnes for kjønns- og aldersnøytrale premier i tjenestepensjoner i privat sektor.

Akademikerne tok opp dette tema allerede når Lov om innskuddspensjon ble behandlet. Akademikerne har samarbeidet med Likestillingsombudet. Akademikerne har i flere høringer (muntlig og skriftlig) og i utvalgsarbeid uttalt seg om behovet for kjønnsnøytralitet i pensjonsspørsmål. Akademikerne har presisert at pensjonsordningene må være kjønnsnøytral og gi like årlige pensjoner for lik inntekt og opptjeningstid.

2.4 Offentlige tjenestepensjoner

Tjenestepensjon tilsvarende to tredjedeler av sluttlønn i offentlig sektor (bruttoordninger) videreføres.

Akademikerne har gått inn for tilsvarende fra Kommisjonen startet sitt arbeid. En av de aller viktigste sakene for Akademikerne som har vært tatt opp i uttallige høringer, underhåndsmøter, hørings svar og medieutspill.

Etter at det er vedtatt en ny modell for folketrygdens alderspensjon, må de offentlige tjenestepensjonsordningene tilpasses den nye folketrygdmodellen, uten at dette svekker de offentlige tjenestepensjonene, men slik at de også omfattes av delingstall og ny indeksering.

Den endelige tilpasningen skal skje gjennom forhandlinger mellom partene i offentlig sektor.

Akademikerne har sluttet seg til at dette er måten å behandle spørsmålene på.

Pensjonsordningene til statsråder, stortingsrepresentanter mv. må tilpasses en ny folketrygdmodell.

Stortinget tar ikke nå stilling til om forpliktelsene til Statens pensjonskasse skal fonderes. Før Stortinget tar stilling til fondering av Statens pensjonskasse, må det gjøres en grundig vurdering av blant annet utviklingen av Statens Pensjonskasse som selskap, konkurransen om tje-

nestepensjonene til fristilte offentlige virksomheter, mobiliteten i arbeidsmarkedet og mulighetene for kostnadskontroll i offentlig sektor.

Akademikerne har ved flere anledninger gitt uttrykk for at forpliktelsene til Statens pensjonskasse bør fonderes.

2.5 Selvstendig næringsdrivende

Enkeltmannsforetak skal også kunne opprette en felles innkjøpsordning for tjenestepensjoner.

Det arbeides videre med endringer i Lov om innskuddspensjon (eventuelt etter Lov om foretakspensjon) slik at ordningene også åpnes for foretak med færre enn 2 sysselsatte. Tilslutning til en slik ordning bør gjøres frivillig for selvstendig næringsdrivende og andre med eierinteresser i foretak. Også for de med frivillig tilslutning til en kollektiv tjenestepensjonsordning, må det gis større skattemessig likebehandling med ordninger med tjenestepensjon for arbeidstakere, blant annet med fradrag for premien i skattbar næringsinntekt.

Dette er en sak Akademikerne har jobbet mye med, jf bl.a. utredningen om private pensjonsordninger med særlig vekt på forholdene for selvstendige næringsdrivende. Utredningen ble oversendt finanskomiteen, øvrige "pensjonspolitikere" og en rekke organisasjoner. Rapportens konklusjoner – som så langt er i samsvar med pensjons- avtalen – er framført og debattert med Finanskomiteen og politikere for øvrig. Med grunnlag i rapporten har også Akademikerne i samarbeid med Norsk Bondelag på vegne av en rekke organisasjoner (HSH, Bedriftsforbundet, NARF, Norges Lastebileier-Forbund) oversendt en felles henvendelse til Finanskomiteen. Akademikerne har også samarbeidet med Finansnæringsens Hovedorganisasjon. Akademikerne har oversendt et konkret lovforslag til leder av Finanskomiteen. Akademikerne har fulgt opp saken videre etter at OTP ble vedtatt og krevd at de selvstendig næringsdrivende gis pensjonsrettigheter tilsvarende arbeidstakere.

3. AFP og tidligpensjon

Det må være en tidligpensjonsordning for alle arbeidstakere fra 62 år, også for de som har hatt lave inntekter. En slik ordning må bygge videre på AFP-ordningen.

Aldersgrensen i AFP ligger fast. Statens samlede økonomiske bidrag i AFP-ordningen videreføres. Eventuelle endringer i AFP-ordningen kan først skje etter forhandlinger med partene ved hovedtariffoppgjøret i 2006. Dette vil være en oppfølging av regjeringens brev til partene i tariffoppgjøret i 1997, hvor enkelte elementer i AFP-ordningen ble varslet revurdert i 2007.

I tillegg til at AFP-ordningen videreføres, arbeides det videre med en allmenn fleksibel tidligpensjonsordning i folketrygden. Stortinget tar ikke nå stilling til hvordan et slikt framtidig tidligpensjonssystem i folketrygden skal se ut, men ber regjeringen komme tilbake til hvordan dette kan utformes etter at uførepensjonen er utredet og etter at hovedtariffoppgjøret i 2006 er avsluttet. Grunnlaget for vurderingen bør blant annet være at:

- det skal lønne seg å jobbe for de som er over 62 år
- det skal være bedre muligheter til å kombinere pensjon og arbeid
- den øvre grensen for pensjonsopptjening på 70 år fjernes.

Akademikerne har sluttet seg til forannevnte prinsipper.

Særaldersgrensene i privat og offentlig sektor må vurderes.

Den alminnelige pensjonsalderen må ikke reduseres, og arbeidstakere over 62 år må motive- res til fortsatt arbeidsinnsats. Arbeidet med et inkluderende arbeidsliv må videreføres så det blir mulig for eldre arbeidstakere å fortsette i jobb. Staten må i samarbeid med partene i ar- beidslivet utforme tiltak for en seniorpolitikk som motiverer godt voksne arbeidstakere til å fortsette i arbeid, og arbeidsgivere til å ansette og beholde disse arbeidstakerne.

Akademikerne har forutsatt at særaldersgrenseproblematikken blir gjenstand for for- handlinger mellom partene i arbeidslivet. Akademikerne er i utgangspunktet enig i at det er arbeidets art og risiko, og ikke en bestemt alder, som må legges til grunn for tidli- gere pensjonering.

4. Et bærekraftig pensjonssystem

Som et ledd i å sikre bærekraft i pensjonssystemet innføres en ordning med levealderjustering (delingstall) som innebærer at pensjonsalderen i folketrygdens alderspensjon justeres med endring i forventet levealder. Den enkelte kan motvirke effekten av delingstall ved å arbeide lenger.

Akademikerne har pekt på at en modell med delingstall vil redusere forutsigbarheten for pensjonsmotta- keren noe. Akademikerne mener likevel det er riktig og viktig at det arbeides videre med denne problem- stillingen fordi en slik modell vil gjøre systemet mer robust og bærekraftig ved at man unngår automatisk stigende pensjonsutgifter som følge av økt levealder. En eventuell slik ordning må kunne kombineres med fleksibel pensjonsalder slik at den enkelte kan på- virke pensjonsstørrelsen. Det forutsettes at delingstallet ligger fast for den enkelte som pensjonist, og at den enkelte får god informasjon om forventet delingstall for sin aldersgruppe – og dermed årlig pensjon – i god tid før pensjoneringstidspunkt. Dette er nødvendig for å sikre nødvendig forutsigbarhet. Delingstal- let skal være likt for kvinner og menn.

Etter at pensjonsreformen er trådt i kraft, justeres løpende pensjoner i folketrygden med et gjennomsnitt av lønns- og prisveksten.

Akademikerne har sluttet seg til at det etableres mekanismer for å sikre realverdiene av pensjonsrettighetene. Det er positivt at reguleringen blir forutsigbar, ved at den knyttes opp mot faste justeringselementer. Dette er en forbedring i forhold til dagens system. Løpende alderspensjoner reguleres med et gjennomsnitt av pris- og lønnsindekseringen. Foreslått justering sikrer kjøpekraften.

Opparbeidede pensjonsrettigheter justeres med lønnsveksten. Garantipensjonen lønnsindekse- res justert for utviklingen i levealder.

Akademikerne har sluttet seg til at opptjente pensjonsrettigheter sikres ved lønnsindek- sering under opptjeningstiden. Det samme gjelder løpende uførepensjoner.

5. Fondering av folketrygden

Petroleumsfondet og Folketrygdefondet omgjøres til et pensjonsfond.

Stortinget ber Regjeringen arbeide videre med å vurdere om pensjonssystemet bør få en mer selvstendig rolle i forhold til de øvrige statsfinansene, og hvordan dette eventuelt kan gjøres. Regjeringen skal også vurdere hvordan den rollen det nye pensjonsfondet har som bufferfond for de generasjonsmessige ubalansene i folketrygden, kan styrkes. Videre skal Regjeringen vurdere en egen pensjonspremie i skattesystemet, som synliggjør at dette er sparing til egen alderdom.

Akademikerne mener det er nødvendig med en fondering av folketrygdens tilleggspensjon slik at fondet utgjør en garanti for framtidige ytelser. Akademikerne mener en fondering av ytelsene vil føre til en synliggjøring av forpliktelsene som hviler på pensjonssystemet. Petroleumsfondet gir slike muligheter og vil samtidig sikre en langsiktig disponering av petroleumsinntektene som ikke virker skadelig på økonomien.

6. Uføre- og etterlattepensjoner

En ny uføretrygdordning utredes nærmere av et eget utvalg, og må ses i sammenheng med tidligpensjonsordningene.

Uføretrygden skal også i den nye ordningen justeres i takt med lønnsveksten.

Berettigelsen av en etterlattepensjon i folketrygden vil være avhengig av om alderspensjonen i framtiden vil bli samordnet mellom ektefeller/samboere/partnere eller ikke. Dette spørsmålet må derfor utredes videre etter at Stortinget har tatt stilling til ny opptjeningsmodell i folketrygdens alderspensjon.

Akademikerne vil understreke at forholdet mellom uførepensjonssystemet og et eventuelt nytt alderspensjonssystem med fleksibel pensjonsalder må utredes og avklares så tidlig som mulig. Etter akademikernes vurdering burde dette i enda større grad ha vært vurdert i innstillingen. Akademikerne er bekymret for at alderspensjon og uførepensjon får svært ulike forløp. Dette kan gi et betydelig press mot uførepensjonsordningen. Akademikerne mener forholdet mellom alders- og uførepensjon må klargjøres før eventuelt vedtak om nytt pensjonssystem.

Det må forventes en mer aktiv innsats for å redusere tilveksten av uførepensjonister fremover. Her er en fortsatt satsing på et inkluderende arbeidsliv, samt styrking av aetat, trygdeetat og øvrig behandlingsapparat helt avgjørende. Det er viktig at også arbeidsgiver legger til rette for at eldre velger å fortsette i arbeid framfor å pensjonere seg tidlig.

Oslo, 19. mai 2005

Jens Stoltenberg
For Arbeiderpartiets
stortingsgruppe

Oddvard Nilsen
For Høyres
Stortingsgruppe

Einar Steensnæs
For Kristelig Folkepartis stor-
tingsgruppe

Marit Arnstad
For Senterpartiets stortings-
gruppe

May Britt Vihovde
For Venstres
stortingsgruppe